

feestprogramma

ter gelegenheid van het

25-jarig bestaan

op 20 februari 1963

1938-1963

FOTO K.L.M.

VERENIGING VLASROTERIJ

„ST. ANDRIES”

KOEWACHT

Hierbij hebben wij de eer U aan te bieden;

Het feestprogramma ter gelegenheid van:

Het Vijf en twintig jarig bestaan van onze
v e r e n i g i n g .

Opgericht op 19 januari 1938.

Het vijf en twintig jarig jubileum van onze
bestuurders:

C.L.Martinet, voorzitter van het bestuur.

P.V.M.Vercauteren, voorzitter van de Raad van de
toezicht.

Th.H.Herman, ondervoorzitter.

P.C.van Helsland.

Hyp.de Waal.

Het vijf en twintig jarig dienstverband van
onze bedrijfsleider R.Martinet.

Koewacht, februari 1963

Het feestcomité

A.Suy, voorzitter.

J.de Schepper, secretaris.

G.Baert.

R.Buys.

P.van Remoortere.

H.C.L.de Waele.

G.Wynacker.

WAAROM DIT GROTE FEEST WORDT GEVIERD.

Wie begint te schrijven over vlas denkt het eerste aan de oude Egyptenaren die reeds vlas teelden en bewerkten tot het fijnst denkbare linnen, met als bewijs de mummie's van de Pharao's, die nu nog in dit zelfde mooie fijne linnen liggen gewikkeld.

En we denken verder en laten onze gedachten gaan over de teelt van vlas en het bewerken tot linnen, tot heden. En voor zo ver nog iets bekend uit de geschriften of de overleveringen in de volks- van onze streek, lezen en horen we vertellen van het werken en zwoegen met het vlas in water en modder, in stof en stank, maar ook vande mooie vlasakkers. waar vele boeren in al deze eeuwen zijn langs- en doorgewandeld. Van de vreugde van een goede oogst, van de prettige omgang van de boer met de vlasser en de oude vriendschapsbanden die steeds hebben bestaan, Van de goede borrel jenever die werd gedronken als de "vlasroot" was gelukt en aan de kant was geplaatst, van het lekkere bier rechtstreeks van de ton getapt, enz. enz. En het linnen gemaakt van vlas wordt in alle eeuwen geroemd om zijn schone hoedanigheid.

Veel is er veranderd in de eeuwen die achter ons liggen maar de vlasakker is nog steeds de trots van de boer. De aangename relaties van boer en vlasser zijn er nog, de rootbakken zijn warm en het grote vlas weegt nog steeds zwaar, waar vlas bewerkt wordt is stof. Op de vlasakker, bij de rootbakken en in de fabriek wordt nog graag een fris glas bier gedronken. En het edele van het linnen is er nog steeds en zal er altijd blijven.

Dat de boer zijn teeltrisico's neemt, de vlasser ieder jaar zijn kapitaaltje waagt in de nieuwe oogst samen met zijn werknemers hard werkt om zijn boterham te verdienen en dit steeds blijft doen komt door de liefde voor het vlas en het vertrouwen in de toekomst, ook als het eens een keer slecht gaat.

En waarom is ons bedrijf gebouwd?

Een kleine duik in de historie zal dit duidelijk maken. Totomstreeks 1900 werd het vlas in onze streek gedeeltelijk verkocht aan Zuid-Hollandse en Belgische vlassers, de rest van het vlas werd door de telers zelf bewerkt. Het werd in de herfst geroot en tijdens de winter gebraakt en gezwingeld. Koewacht en omgeving had een paar vlassers die vlas kochten en bewerkten op dezelfde wijze als de boeren, dus in een put langs een watergang en gedekt met blauwe modder. Als in het voorjaar het vlas was afgewerkt en het drukke werk in het land begon hadden ze zelf een stuk land of gingen bij een bevriende boer in de buurt werken.

In de eerste jaren van 1900 wilden de vlassers het gehele jaar vlas gaan bewerken en zodoende begon de dauwroot. Toen direct na de eerste wereldoorlog veel vraag was om vlas, werden in Nederland en België de eerste warmwaterroterijen gebouwd, maar nergens zoveel als in Oost Zeeuwsch Vlaanderen, bijv. in Sas van Gent, Terneuzen, Sluiskil, Axel, Hulst, Kloosterzande, St.Jansteen en Koewacht.

Alleen de roterijen van St.Jansteen en Koewacht zijn na de vlascrisis van 1922 blijven werken, de rest viel stil. De grensstreek bleef bij dauwroot en is er ook wel bij gevaren. Omdat de kleinere bedrijven meer vlas wensten te bewerken en de veehouders geen vlas op hun weiland meer lieten openleggen kwam er een groot gebrek aan dauwrootgrond.

Van 1932 tot 1937 was er een premie voor de vlasteelt en de vlasbewerking. Steeds zijn er toen besprekingen geweest voor het in stand houden van de vlasteelt en de vlasbewerking als er geen premie meer zou zijn.

De Heer Langenhorst Directeur van de landbouwwinterschool te Hulst had een zeer grote belangstelling voor de teelt en bewerking van vlas. Ter bespreking van de vlasproblemen had de Heer Langenhorst enkele vlasterers en -bewerkers rond zich verzameld. Hieruit is o.a. voortgekomen dat de thripsbestrijding

die toen een ramp was voor de vlasteelt, in Zeeuws Vlaanderen is begonnen, omdat was vastgesteld dat de "kwade koppen" niet kwam door de zon maar door een soort thrips (donderbeestjes). Kaliproefvelden werden aangelegd, plukproeven enz. Met de Rijkslandbouwconsulent voor de vlasteelt en de vlasbewerking was een zeer grote samenwerking.

In de kringen van telers en bewerkers zijn in 1937 de besprekingen begonnen voor het bouwen van een warmwaterroterij. Zij vormden het bestuur van onze vereniging. In 1937 waren besprekingen begonnen met de regering ter verkrijging van een lening uit het industrialisatiefonds. Op 10 jan. 1938 werd besloten deze lening niet te aanvaarden. (te hoge rente)

Toen is er met groot geweld begonnen om een roterij op te richten. De bestuursvergaderingen waren op: 15 jan., 19 jan. oprichtingsvergadering, 5 febr., 22 febr., 24 febr., 5 maart, 12 maart. De aanbesteding had plaats op 28 maart en op 12 augustus begon men reeds te roten. De officiële opening had plaats op 12 sept. 1938 door de Commissaris der Koninging in onze provincie Jhr. Quarlus van Ufford.

Tijdens de besprekingen voor het bouwen van een roterij zijn studiereizen gemaakt naar Kortrijk, Noordhoek en 's Gravendeel, terwijl eveneens veel voorlichting werd ontvangen van de Heer P.C. van Hellsland te St. Jansteen, die sinds 1920 een vlasserij had met warmwaterroot.

Op de oprichtingsvergadering van 19 jan. 1938 werd besloten ondergetekende te benomen tot rootmeester, met de opdracht zich zo spoedig mogelijk, gedurende een zestal maanden, in de omgeving van Kortrijk, te bekwamen in het roten van vlas in warmwater. Veel medewerking is ondervonden van Ir. G. Demets te Kortrijk, die de plannen voor de roterij had gemaakt en het bestuur van vele adviezen heeft voorzien. Jammer dat deze vriend van ons bestuur zo vroeg is overleden.

In augustus 1938 is begonnen met de besprekingen voor de bouw van een vlassersschool samen met de Rijksconsulent voor de vlasteelt en de vlasbewerking. Reeds in augustus 1939 gaf de Provincie Zeeland f. 6000,-- subsidie voor het bouwen van een nieuwe vlassersschool.

Door de algemene mobilisatie van september 1939 werden verschillende personen die moesten zorgen dat de school werd gebouwd opgeroepen voor de militaire dienst o.a. de rijksconsulent voor de vlasteelt en vlasbewerking en ondergetekende die als bedrijfsleider van de vereniging met de leiding van de school zou worden belast. Nadien is in oktober 1942 de vlassersschool begonnen in een noodgebouw van de oude. lagere school te Koewacht. Aan de school was een grote behoefte van het volgen van de dagschool, en de avondcursussen werden druk bezocht. Velen in onze streek die thans de vlasbedrijven besturen zijn oud-leerlingen van deze school. De vereniging van oudleerlingen van de vlassersschool te Koewacht is een zeer bloeiende vereniging.

Bij de reorganisatie van onze vereniging waar de naam werd veranderd van Vereniging tot verbetering van de Vlasteelt en de Vlasbewerking in Zeeuws Vlaanderen gevestigd te Hulst in, Vereniging Vlasroterij "St. Andries" te Koewacht, werd de school overgedragen aan een aparte stichting.

In 1939 is begonnen met de besprekingen voor het bouwen van een zwingelturbine. Hiervoor is opgericht op 3 februari 1940 de Vereniging tot Bevordering der Vlasindustrie, die de turbine heeft gebouwd en in september 1940 met het werk is begonnen.

Het kleine zaadje van 1938 is uitgegroeid tot een grote boom, waarvan de luchtfoto is afgedrukt op de voorpagina van ons feestprogramma. De resultaten zijn op de volgende pagina's afgedrukt.

Honderden vergaderingen zijn er geweest tot lang in de nacht, presentiegeld is nooit betaald. Naast de vele zorgen die de besturen hebben gehad is het een geluk dat na de vergadering er nog een beetje amusement was.

Vele oude bestuursleden zullen nog met genoegen terugdenken aan de Heikantse pierbol. Vele vrouwen hebben 's avonds langer moeten wachten dan nodig was, doch de boog kan niet altijd gespannen staan.

Velen van U zullen achter de kachel (onze beste vriend in de winter) dit programma lezen. Bij overweging na hetgeen U gezien hebt zal U blijken dat met weinig middelen, bezield met een grote liefde en verantwoorde investeringen een mooi bedrijf is gebouwd.

Het doel van de Heer Langenhorst, overgenomen door ons bestuur, is bereikt; trachten te behouden de kleine zelfstandige vlasser.

Laat ons trachten met verenigde krachten door gebruik van al onze capaciteiten ons bedrijf bij de tijd te doen blijven, om ons dagelijks brood te kunnen blijven verdienen met het bewerken van "het vlas die eedele plante".

Koewacht, februari 1963.

R.Martinet.

Bedrijfsleider.

F E E S T P R O G R A M M A .

9 uur: Plechtige H.Mis in de Parochiekerk te Koewacht.

Direct na de H.Mis verzamelen van alle auto's, vanaf het bosje aan de Maeyer tot café de Vos. Er wordt op gerekend dat ieder lid, welke een auto bezit, met de eigen auto rijdt en indien mogelijk iemand van de leden meeneemt die geen auto heeft. Voor het personeel zal er een bus rijden. Als alle auto's zijn verzameld wordt gezamenlijk naar Hulst gereden. Parkeren op de markt. De bus rijdt voorop.

DE FEESTZAAL IS VOOR DE GEHELE DAG "DE KONING VAN ENGELAND" TE HULST.

10 $\frac{1}{2}$ uur: Gezamenlijke koffietafel.

12 uur: Persconferentie.

1 uur: Feestvergadering.

3 uur: Receptie.

4 $\frac{1}{2}$ uur: Feestmaaltijd. (dit zal een eenvoudig maar goed diner zijn).

6 uur: Optreden van het cabaret "Jan van Ostade" uit Tilburg.

9 uur: Gezellige avond met medewerking van het gekende orkest van "Dolf Schoot" en gelegenheid tot dansen.

"JAN VAN OSTADE'S CABARETGEZELSCHAP" brengt U een nonstop
programma onder motto :

"Z U I D E N W I N D"

=====

De medewerkers zijn: BETTY KASPERS
HENNY DE KLERK
JAN VAN LOENHOUT
PIERRE VAN OSTADE
aan de piano: JAN BEEKMANS

Teksten: Jan van Ostade
Muziek : Jan Hombergen
Will Hartingsveld
Jan van Ostade.

=0=

Programma

1. Er waait een ZUIDENWIND door ons programma.
2. Pierre van Ostade heeft het over MODESHOW en
BOTERBLOEMEN...
3. . . . en dan is 't MEI.
4. "VACANTIERUST";schets: Betty Kaspers
Pierre van Ostade
Jan van Loenhout
5. HENNY DE KLERK, onze radio-zangeres.
6. "DE GOEDE RAAD"schets: Betty Kaspers
Pierre van Ostade
Jan van Loenhout
7. WIJ.....VROUWEN!Betty Kaspers.
8. Hij kletst je de oren van het hoofd
(en zingt ook nog) aandacht voor:PIERRE VAN OSTADE.

Pauze

9. "HET INTERVIEW"schets: Henny de Klerk
Betty Kaspers
Pierre van Ostade
Jan van Loenhout.
10. "KEESKE VERHAAIEN".
11. Voor de tweede maal: HENNY DE KLERK.
12. "DE WARE MAN"schets: Betty Kaspers
Pierre van Ostade
Jan van Loenhout
13. ROMANCE IN HOLLAND.....Pierre van Ostade.
14. FINALE.....met het gehele ensemble.

Einde.

VERENIGING VLASROTERIJ "ST.ANDRIES" KOEWACHT.

Bestuurders van de Vereniging.

C.L.Martinet	voorzitter van het bestuur	1938 - heden
M.A.de Waele	secr-penn. van het bestuur	1938 - 1947
R.F.van Acker	Bestuurslid	1938 - 1952
P.C.van Helsland	Bestuurslid	1938 - 1961
Th.Herman	bestuurslid	1938-1952
	ondervoorz.	1952-heden
		1938 - heden
P.Vercauteren	ondervoorz.	1938-1952
	voorz. Raad v toezicht	1952-heden
		1938 - heden
H.de Waal	bestuurslid	1938-1952
	Lid R.v T.	1952-heden
		1938 - heden
A.Stallaert	bestuurslid tot reorgani-	
	satie in 1952	1938 - 1952
M.Puylaert	bestuurslid tot reorgani-	
	satie in 1952	1938 - 1952
P.Nijskens	bestuurslid	1938 - 1940
E.van Campen	bestuurslid tot reorgani-	
	satie 1952	1938 - 1952
L.Borm	bestuurslid	1938-1952
	Lid R.v.T.	1952-1960
		1938 - 1960
H.C.L.de Waele	secr-pennin.van het bestuur	1947 - heden
G.Dierick	Lid van de Raad v toezicht	1960 - heden
G.Baert	bestuurslid	1952 - heden
P.van Remoortere	bestuurslid	1952 - 1962
Fr.Thuye	bestuurslid	1952 - 1960
H.de Vliegheer	bestuurslid	1960 - heden
J.Hesters	bestuurslid	1961 - heden
Em.Matthijs	bestuurslid	1962 - heden
A.Suy	secr. Raad van toezicht	1952 - heden
A.Raes	lid Raad van toezicht	1952 - heden
D.J.Martens	lid Raad van toezicht	1952 - heden
Adviseur:	A.Langenhorst Hulst	1938-1950
	Pastoor Doens Heikant	1938-1942
	Pastoor Schouten Terhole	1942-1952(reorganisatie)
Bedrijfsleider:	R.Martinet	1938 tot heden
Boekhouding & administratie:	R.Martinet	1938 - 1942
	E.Vanacker	1942 - 1950
	J.de Schepper	1950 - heden
contrôle boekhouding en belastingadviezen:		
	1938-1958 J.Burm Hulst	
	1958-1961 J.Lyppens Terneuzen	
	1961-heden H.Lyppens Terneuzen.	

BESTUURDERS VAN DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER VLASINDUSTRIE.

	(bestuurslid)	
C.L.Martinet	voorzitter 1940-heden	1940-tot heden
M.A.de Waele	secr-penn. 1940-1944	1940 - 1944
R.van Acker	ondervoorz. 1940-1948	1940 - 1948
Th.Herman	secr-penn. 1950-1961	1940 - 1961
P.C.van Helsland		1940 - 1961
J.Ringoot	secr-penn. 1944-1950	1944 - 1953
H.A.de Schepper		1944 - 1956
Eug.de Maeyer		1944 - 1959
A.P.F.Suy		1948 tot heden
Gilb.Baert	ondervoorz. 1961-heden	1953 tot heden
R.P.Buys	secr-penn. 1961-heden	1956 tot heden
H.de Vliegheer		1959 - 1962
E.Matthys		1961 tot heden
M.van Hove		1961 tot heden
G.Wynacker		1962 tot heden

Bedrijfsleider: R.Martinet van 1940 tot heden.

Boekhouding en administratie:

1940 - 1942	R.Martinet.
1942 - 1950	E.Vanacker.
1950 tot heden	J.de Schepper.

Contrôle op de boekhouding en fiscale adviezen:

1940 - 1961	H.Lyppens Terneuzen.
1961 tot heden	Drs. J.Lyppens Terneuzen.

LIJST VAN HET PERSONEEL MET HET AANTAL DIENSTJAREN

R.Martinet	St.Jansteen	25 dienstjaren	
H.van Waesberghe	Koewacht	22	"
A.Geerts	Stekene (B)	18	"
A.van Doorselaer	Koewacht	16	"
J.van Hooye	Koewacht	15	"
K.Temmerman	Stekene (B)	14	"
Edm.Verspeten	Koewacht	13	"
J.de Schepper	Koewacht	12	"
R.Depauw	Koewacht	12	"
A.Ferket	Koewacht	11	"
A.Inghels	Koewacht	11	"
G.Janssens	Koewacht	10	"
A.de Letter	Koewacht	10	"
B.Martinet	Koewacht	10	"
F.v.d.Sypt	Koewacht	9	"
J.v.d.Berghe	Koewacht	7	"
A,van Goethem	St.Jansteen	2	"
Ed.Inghels	St.Jansteen	2	"
A.Drubbel	Koewacht	2	"
Ed.Drubbel	Koewacht	1	"

Wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd hebben 2 werknemers de dienst enige jaren geleden verlaten. Jos. Janssens Moerbeke (B) en Ed. van Wabeke Stekene (B), beiden na 18 jaar trouwe dienst. Eerstgenoemde is reeds overleden.

VERENIGING TOT BEVORDERING DER VLASINDUSTRIE KOEWACHT.

Verloop van uitbreiding en plaatsing der machines.

TURBINES.

1e turbine	"Vanhouwaert"	geplaatst in 1940.
2e	"	aandelen ingeschreven in 1941
geplaatst 1946.
3e	"	1949
4e	"	1950
5e	"	1961

No. 3 - 4 - 5 zijn nog in gebruik.

BREEKVLASBEWERKING.

1e Breekvlasmachine "Vandommele" heeft gewerkt van 1955 tot 1958

2e Breekvlasmachine "Vansteenkiste" geplaatst in 1958.
Deze breekvlasmachine is uitgebreid in 1962.

LOKKENBEWERKING.

Lokkenmachine "Vansteenkiste" geplaatst in 1953.
Deze lokkenmachine is uitgebreid met een "Finisseuse" in 1962.

VLASPLUKKEN.

In 1961 is een voorplukmachine "Depoortere" aangekocht, voor het plukken van kanten rond percelen vlas. Deze machine heeft in 1962 voor het eerste jaar gewerkt.

HANGAAR.

Hangaar gebouwd in 1951 met de bedoeling het bewerken en opslaan van lemen.

LEMEN.

Vanaf 1948 levering aan de Noord Nederlandse papierfabrieken en aan koelhuizen.

Vanaf 1950 levering aan J.Hobbel en diversen.

Juni 1953 besprekingen gehouden voor het bouwen van een Coöp. platenfabriek.

Oktober 1953 besprekingen begonnen met Linex-Nederland.

1956 Begonnen met het leveren van onze lemen aan de Platenfabriek N.V.Linex-Nederland te Koewacht.

HET AANTAL GEROTE BAKKEN VLAS GEDURENDE 25 JAAR.

1938	79 bakken		
1939	171	"	
1940	285	"	
1941	426	"	
1942	677	"	
1943	834	"	
1944	498	"	
1945	443	"	
1946	600	"	1 tractor in bedrijf
1947	688	"	
1948	671	"	
1949	738	"	
1950	755	"	
1951	914	"	2 tractoren in bedrijf
1952	962	"	
1953	877	"	
1954	757	"	
1955	1075	"	
1956	1061	"	3 tractoren in bedrijf
1957	1163	"	
1958	561	"	
1959	910	"	
1960	726	"	
1961	1174	"	
1962	824	"	4 tractoren in bedrijf

totaal 17869 bakken.

VERENIGING TOT BEVORDERING DER VLASINDUSTRIE

Aantal zwingeluren op Turbines sinds 1940.

1940	880	uur
1941	3008	"
1942	3372	"
1943	2514	"
1944	1666	"
1945	1131	"
1946	4639	"
1947	3552	"
1948	4445	"
1949	4540	"
1950	5045	"
1951	5047	"
1952	6410	"
1953	5310	"
1954	4480	"
1955	6906	"
1956	6513	"
1957	7452	"
1958	5420	"
1959	6000	"
1960	5010	"
1961	6901	"
1962	5540	"

Door het plaatsen van een nieuwe zwingelturbine in 1961 is in 1962 het aantal zwingeluren gedaald doch de produktie is vergroot gezien deze machine de capaciteit heeft van $1\frac{1}{2}$ gewone zwingelturbine.

VERENIGING TOT BEVORDERING DER VLASINDUSTRIE.

Aantal zwingeluren lokken & breekvlasbewerking.

LOKKENMACHINE.

1953	2455 uur
1954	3463 "
1955	3607 "
1956	3190 "
1957	2456 "
1958	2522 "
1959	3713 "
1960	2470 "
1961	4379 "
1962	2336 "

Door het plaatsen van een "Finisseuze" achter de lokkenzwingelmachine in 1962 is het aantal zwingeluren gedaald doch de capaciteit van de machine is veel groter geworden.

BREEKVLASMACHINE.

1955	1008 uur
1956	221 "
1957	559 "
1958	217 "
1959	597 "
1960	831 "
1961	4456 "
1962	2070 "

Door de uitbreiding van de breekvlasmachine in 1962 is het aantal zwingeluren gedaald doch de capaciteit der machine is aanzienlijk gestegen.

VERENIGING TOT BEVORDERING DER VLASINDUSTRIE .

Verbruikte electriciteit.

1940	10.640 kWh.
1941	32.030 "
1942	44.680 "
1943	33.750 "
1944	22.000 "
1945	27.970 "
1946	53.240 "
1947	60.760 "
1948	61.600 "
1949	67.330 "
1950	112.540 "
1951	113.694 "
1952	153.124 "
1953	152.477 "
1954	145.342 "
1955	214.260 "
1956	214.260 "
1957	226.864 "
1958	173.690 "
1959	197.995 "
1960	168.356 "
1961	302.026 "
1962	262.460 "